

Rytų fronte kaujasi 9.000.000 vyrų armijos

Vokiečių kariuomenė, pralaužusi Stalino liniją, nesulaikoma jėga veržiasi pirmyn. Jau paimtas Kišiniovas, Smolenskas ir Polockas

Ši milžiniška kova čia vyksta jau savo lemiamoje fazėje

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ. VII. 17. ELTA. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

RYTŲ FRONTE

Sovietų kariuomenės vadovybė mėgina panaudoti savo paskutinius rezervus, sustabdyti vokiečių ir jų sąjungininkų kariuomenių puolimą.

Visame Rytų fronte vyksta milžiniška sprendžiamoji kova. Apie 9.000.000 kareivių dalyvauja čia iš abiejų pusių kautynėse, kurios savo masu praneša visą, kas istorijoje tuo atžvilgiu žinoma. Laikoma didelių laimėjimų.

Pietiniame fronte sparne vokiečių ir rumunų kariuomenės paėmė Besarabijos sostinę Kišiniova.

VAKARŲ FRONTE

Jūroje aplink Angliją kovos lėktuvai sunaikino 3.000 tonų talpos

krovinių laivą ir sunkiai apgadinoti kitą didelį prekybos laivą. Paskutinįją naktį buvo bombarduoti aerodromai vidurinėje Anglijoje. Angaruose ir sandėliuose kilo smarkūs gaisrai ir įvyko sproginimai. Kiti kovos lėktuvai bombardavo karinius įrengimus Great Yarmouth uose.

Vakar, mėginant anglų lėktuvams pulti Olandijos pajūri, sargybos laivai numušė šešis, o zenitinė artilerija tris prieš kovos lėktuvus. Paskutinįją naktį anglų kovos lėktuvai numetė keliose šiaurės vakarų Vokietijos vietovėse nedidelį skaičių sprogstamųjų ir padegamųjų bombų. Padarytieji nuostoliai nedideli. Naktiniai naikintuvai ir zenitinė artilerija numušė tris puolančiųjų anglų kovos lėktuvų.

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. Greitai veržiamosios ir prieš vokiečių ir rumunų kariuomenės liepos 16 d.

priešėkė Besarabijos sostinę Kišiniova ir po trumpo atsilaukimo mūšio ją užėmė. Buvo paaimta daug belaisvių.

Didžioji dalis sovietų kariuomenės, kuri čia buvo sulipdyta iš įvairiausių kariuomenės dalių, buvo sunaikinta su visais ginklais ir apranga.

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. DNB žiniomis,

vokiečiai užėmė Smolenską.

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. Liepos 16 d. vokiečių kariuomenė Smolensko srityje puolė toliau ir rytus ir palaizė stiprų sovietų pasipriešinimą. Viena vokiečių divizija čia paėmė daugiau kaip tūkstantį belaisvių, kurių tarpe yra vienas sovietų divizionų štabo viršininkas. Paimta daug patrankų, tankų ir autovežimų.

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. Žygiuodamos ir rytus, vokiečių kariuomenės dalys iš abiejų pusių aplenkė stipriai įrengtą Polocko tvirtio-

vę. Paskui sekė vokiečių daliniai liepos 16 d.

pralaužė apsupų bolševikų pasipriešinimą ir paėmė miestą.

Polockas, kaip geležinkelų mazgas ir aukštutinės Dauguvos uostas, bolševikams turėjo žymios karinės reikšmės. Bolševikai, kurių žymus skaičius buvo užmušta ir tūkstantis paimta ir nelaisvę, kovos lauke paliko didelius kiekus ginklų ir reikmenų, o ypatingai daug įvairių rūšių amunicijos. Vykstant aplink Polocką valymo veiksmus, belaisvių skaičius nuolat didėja.

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. Pro Polocką prasiveržusį vokiečių kariuomenės liepos 16 d. susidūrė su įvairių sovietų divizionų likučiais, kurie bevižiškais priešpuoliais suėngėsi sulaukyti tolimesnį vokiečių žygiavimą.

Karšiose kovose vytras prieš vytra, kuriose sovietai turėjo milžiniškų nuostolių, bolševikų

pajėgos buvo greitai sumuštos. Dar tūkstantis raudonarmiečių, jų tarpe vienos sovietų divizionų vadovų, pateko vokiečiams ir nelaisvę. Tuo tarpu, kai pavienios bolševikų grupės buvo gerai aprūpintos kitos jų dalys, labai menkai tebuvo apginkluotos.

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. DNB patyrė iš kompetentingų šluokančių, kad sėkmingai pralaužus Stalino liniją,

visame Rytų fronte vyksta milžiniška kova savo lemiamoje fazėje.

Sovietų kariuomenės vadovybė vis mėgina sulaukyti vokiečių ir jų sąjungininkų ginkluotųjų pajėgų puolimą. Vokiečių kariuomenės vadovybės pranešime nurodoma, kad

sovietai jau dabar panaudoja savo paskutinius rezervus, kurie, matyti, trgi labai greitai išsels.

Šios dienos kariuomenės vadovybės pranešime todėl jau reikiama visiškas pasitikėjimas, kad artimiausiu laiku vėl tenka laukti didelių laimėjimų. Rytų fronte abiejose pusėse kovojančių karių skaičius, kaip nurodoma minėtame pranešime, siekia apie 9.000.000 žmonių. Tai yra nepaprastai didelis skaičius, palyginus su praėjusiais metais vykusiomis milžiniškomis kautynėmis Vakaruose ir apskritai su bet kada istorijoje įvykusiu karo pajėgų susirėmimu kuriam nors viename mūšyje.

Tiek karių skaičiumi, tiek ir fronto ilgumu dabartinė lemiamoji kova tarp Vokietijos ginkluotųjų pajėgų ir sovietų kariuomenės pralenkia visus istorijoje žinomus karus.

Šis žygis, kuriame dabar Rytuose dalyvauja vokiečių ir jų sąjungininkų kariai, nulems žimtiniams tolimiesiems Europos likimą.

Nepaprastai karštos kovos prie Kijevo

Bolševikų mėginimai atsilaikyti čia baigdavosi visišku jų sutriuškinimu

Berlynas, VII. 17. ELTA. Kautynių srityje aplink Kijevą trečią dieną vokiečių pėstininkai sunaikino paskutinius sovietų betoninius sustiprinimus. Naikinamąją pastarųjų dienų ugnini sustiprinimų įrengimai jau buvo smarkiai apgadinti, tačiau kai kuriose trijų aukštų gylis požeminėse patalpose dar buvo išlikusi dalis sustiprinimų įguly. Jos tepasirodė tuomet, kai vokiečių divizionas jau buvo pražygiavęs pro šalį. Žaibiškas vokiečių pionierių veikimas neleido sustiprinimų įguloms pilnai panaudoti savo įrenginių kovos pajėgumo.

Panaudojant stipriausią sprogstamąją medžiagą, prieš juos buvo tol kovota, iki nesibegirdėjo daugiau nė vieno šūvio.

Nedidelei pėstininkų grupei pavyko taip pat paimti kelių aukštų betoninių sustiprinimų ryžtingu tiesioginiu puolimu. Prisidengdamas drbtiniu rūku,

smogiamosios grupės puolė masyvinius betono laistus ir, mėtydamos sprogstamąją medžiagą, privertė kapitaluoti paskutinius dar likusius gyvius rusus.

Politiniai komisarai buvo uždarę sustiprinimuose jų įgulas. Iš sustiprinimų išėjo tik 20 kareivių. Kurių dalis buvo sunkiai sužeisti. Nepaprastai skurdų vaizdą sudarė bežengia i vokiečių pozicijas belaisviai.

Jie ėjo svyrudami, pasruvę krauju, sudrėkusiomis uniformomis, visiškai nusikamavę ir apimti apatijos, — grubiais neštuvais vilkdamai sužeistuosius.

Berlynas, VII. 17. ELTA. Po to, kai sovietų kariuomenė Kijevo apylinkėse vokiečių spaudžiamai turėjo trauktis, ji dar bandė paskui vokiečių tankus slenkančių pėstininkų žygiavimą sulaukyti. Sovietai tikėjosi tuo būdu laimėti laiko savo sumuštos pagrindinės jėgos atpalaiduoti nuo besivejančių juos vokiečių kariuomenės dalių. Šį puolimą teko atremti vienam vokiečių pėstininkų pulkui, sustiprintam vienos motorizuotos šaulių brigados.

Ši vokiečių kariuomenės dalinij puolė visa sovietų tankų divizija.

Kaip DNB praneša, sovietų tankai penkis kartus puolė vokiečių linijas.

Viel šie puolimai sugniužo prieš žudančią vokiečių prieš-

tankinių patrankų ir kulko-svaidžių ugnį.

Tik viename vokiečių batalijono ruože buvo sunaikinta ne mažiau kaip 32 tankai. Dabar čia vokiečiai nesulaikomi žygiuoja pirmyn.

Vidurinėje rytų fronto dalyje vokiečių kariuomenės daliniai liepos 16 d. anapus Dniepro įvykdė sovietų linijų puolimą ir i visas puses išplėtė čia sudarytą angą. Čia i rytus nuo Orso įvyko smarki kova su sovietų aršiergardsais. Gavę didelių nuostolių, bolševikai pasitraukė i vieną vietovę, ir po to, dar prisitraukę pastiprinimų, bandė sulaukyti vokiečių žygiavimą pirmyn. Šiuo momentu atidengė ugnį vokiečių baterijos. Vis smarkiau ir smarkiau pylėsi vokiečių patrankų šoviniai i sovietų pasipriešinimo lizdus.

Nuo sviedinių sprogimo drėbėjo žemė. Kurį laiką ore tešigirdėjo švilpimas, žūjimas ir grūsmas. Vokiečių artilerija su žemėmis sumaišė bolševikų atsparos punktus ir padarė kelių puolantiems pėstininkams.

Veltui bolševikai dar mėgino šen bei ten prasimušti. Vokiečių pėstininkų daliniai greitai juos nugalėjo.

VOKIEČIŲ LĖKTUVAI SMARKIAI BOMBARDAVO SUEZO KANALĄ

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. Naktį i trečią dieną vokiečių lėktu-

vams bombarduojant Suezio kanalą, i kanalo įrengimus pataikė daugelis sunkių ir didelis skaičius mažesnių bombų. Antras puolimas buvo nukreiptas prieš paties Suezio uosto įrengimus. Čia buvo puolami didieji naftos sandėliai. Įvykus smarkiems sprogimams, sudegė mažiausiai trys naftos tankai. Buvo pataikyta ir sunaikinta viena prožektorių pozicija. Vokiečių lakūnai puolimo metu pastebėjo, kad vienas 10-12 tūkstančių tonų keleivinis laivas, i kurį naktį iš liepos 13 d. i 14 d. buvo numesta komba, vis dar tebedegė. Visas laivas atrodė kaip didelis plaukiojantis gaisras. Lai-

vas yra užplaukęs seklumą ir čia laukia savo galutinio sunykimo.

SOVIETŲ ARMIOJE SUDARYTAS VIENAS NEBYLIŲ PULKAS

STOCKHOLMAS. E. „TT“ žiniomis, sovietų radijas pranešė, kad sovietų armijoje yra sudarytas vienas nebylių pulkas. Nebyliai įstraišę savanoriais i kariuomenę ir esą mikiūs šauliai.

MANILA. Laivyno vadovybė pranešė, kad Manilos ir Subico įlankos liepos 17 dieną bus užtemdytos, kadangi ten bus išdeštytos minos.

ROOSEVELTO PLANAI ŠIAURĖS AIRIJOJ

Čia bus įsteigtos bazės Amerikos laivynui ir kariuomenei

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. Šiaurinės Airijos ministerio pirmininko oficialus pareiškimas, kad šiaurinės Airijos vyriausybė Jungtinių Valstybių žygiams Airijoje teikianti visokeriopą paramą, patvirtina toli siekiančius Rooseveltto planus įsteigti ten bazes Jungtinių Valstybių laivynui ir kariuomenei, — rašo Berlyno laikraštis „Berliner Nachtausgabe“. „Rooseveltas, — tęsia laikraštis, — žingsnis po žingsnio eina prie naujų veiksmų, kuriais jis Jungtinių Valstybių kongresą nori pastatyti prieš įvykusį karo su

nacionalsocialistine Vokietija faktą. Jis ir apaudos konferencijoje, ir savo nurodymuose New Yorko laikraščiams dėl Europoje konstatuoto fakto apie jo daromą aktyvų karo kurstymą labai nemoriai teragavo. Vašingtono vyriausybė neišdriso paskelbti jokio paneigimo visą pasaulį nustebinusios žinios apie Rooseveltto Jungtinių Valstybių laivynui duotą įsakymą šaudyti i vokiečių laivus. Vašingtono spaudos sluoksniuose buvo pareiškta, kad ši žinia nesanti jokia staigmena, kadangi laivyno ministeris Knoxas slyptame senato komeisjos posėdyje ir net spaudai dėl įsakymo šaudyti esąs padaręs tokių aiškių pareiškimų, jog visiškai nebetenka abejoti dėl šios Rooseveltto akcijos“.

MARSHALLIS PAPRAŠES PRALIGINTI KARIŲ TARNYBOS LAIKĄ

VAŠINGTONAS. VII. 17. ELTA. Vyriausiojo štabo viršininkas Marshallis senato karinėje komisijoje prašė prailginti tautinėje gvardijoje tarnaujančių ir atsarginių tarnybos laiką. Jis pareiškė, kad kariniais sumetimais būtų labai reikalinga, kad kongresas proklamuotų „tautinės krizės padėtį“, kas leistų prailginti tarnybos laiką. Marshallis pastebėjo, jog būtų nesamone manyti, kad vyriausias štabas, prašydamas tarnybos laiko prailginimo,

Tokio, VII. 17. ELTA. Vyriausiojo štabo viršininkas Marshallis senato karinėje komisijoje prašė prailginti tautinėje gvardijoje tarnaujančių ir atsarginių tarnybos laiką. Jis pareiškė, kad kariniais sumetimais būtų labai reikalinga, kad kongresas proklamuotų „tautinės krizės padėtį“, kas leistų prailginti tarnybos laiką. Marshallis pastebėjo, jog būtų nesamone manyti, kad vyriausias štabas, prašydamas tarnybos laiko prailginimo,

Tokio, VII. 17. ELTA. Impera-

Roosevelto planai šiaurės Airijoje

Čia bus įsteigtos bazės Amerikos laivynui ir kariuomenei

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. Šiaurinės Airijos ministerio pirmininko oficialus pareiškimas, kad šiaurinės Airijos vyriausybė Jungtinių Valstybių žygiams Airijoje teikianti visokeriopą paramą, patvirtina toli siekiančius Rooseveltto planus įsteigti ten bazes Jungtinių Valstybių laivynui ir kariuomenei, — rašo Berlyno laikraštis „Berliner Nachtausgabe“. „Rooseveltas, — tęsia laikraštis, — žingsnis po žingsnio eina prie naujų veiksmų, kuriais jis Jungtinių Valstybių kongresą nori pastatyti prieš įvykusį karo su

nacionalsocialistine Vokietija faktą. Jis ir apaudos konferencijoje, ir savo nurodymuose New Yorko laikraščiams dėl Europoje konstatuoto fakto apie jo daromą aktyvų karo kurstymą labai nemoriai teragavo. Vašingtono vyriausybė neišdriso paskelbti jokio paneigimo visą pasaulį nustebinusios žinios apie Rooseveltto Jungtinių Valstybių laivynui duotą įsakymą šaudyti i vokiečių laivus. Vašingtono spaudos sluoksniuose buvo pareiškta, kad ši žinia nesanti jokia staigmena, kadangi laivyno ministeris Knoxas slyptame senato komeisjos posėdyje ir net spaudai dėl įsakymo šaudyti esąs padaręs tokių aiškių pareiškimų, jog visiškai nebetenka abejoti dėl šios Rooseveltto akcijos“.

MARSHALLIS PAPRAŠES PRALIGINTI KARIŲ TARNYBOS LAIKĄ

VAŠINGTONAS. VII. 17. ELTA. Vyriausiojo štabo viršininkas Marshallis senato karinėje komisijoje prašė prailginti tautinėje gvardijoje tarnaujančių ir atsarginių tarnybos laiką. Jis pareiškė, kad kariniais sumetimais būtų labai reikalinga, kad kongresas proklamuotų „tautinės krizės padėtį“, kas leistų prailginti tarnybos laiką. Marshallis pastebėjo, jog būtų nesamone manyti, kad vyriausias štabas, prašydamas tarnybos laiko prailginimo,

Tokio, VII. 17. ELTA. Impera-

galvoja apie ekspedicinį korpusą. Toliau Marshallis pažymėjo, kad kongreso padaryti kariuomenei apribojimai privėdė prie to, jog yra rimtai sutrukdytas aerodromų Brazilijoje šėrimas. Tie apribojimai taip pat atsiliepia ir šėrimui aerodromų Karaiubų jūros salose. Pagrįsdamas tarnybos laiko prailginimo reikala, Marshallis nurodė, jog kariuomenės vadovybė Aleutų salų ir Aliaskos įguloms yra reikalinga 11.000 vyrų. Tuo tarpu dėl dabar esančio vienu metų laiko tarnybos ten turima tik 8.000 vyrų. Dėl tos pačios priežasties krašto apsaugos ministerija neturėjo galimybės pasiusti i Islandiją 24 lėktuvus naikintuvus, kurie turėtų kartu su ten esančiomis jūrų ir žemės kariuomenės dalimis bendrai veikti.

Fiureris pasveikino gen. Franco

Berlynas, VII. 17. ELTA. Ispanijos tautinės šventės proga Fiureris Ispanijos valstybės galvai generolui Franco pasiuntė telegramą, kurioje perdavė savo linkėjimus.

BELGRADAS. E. Belgrie dėl mėginimo įvykdyti nakties metu sabotažo veiksmus buvo sušaudyta 16 žinomų komunistų ir žydų.

Maskva mėgina gelbėti savo pakrikusios kariuomenės drausmę

Kariuomenei skiriami kariniai komisarai ir politiniai vadovai

STOCKHOLMAS. VII. 17. ELTA. Maskvos radijas šiandien paskelbė aukščiausiosios tarybos prezidento dekretą apie politinių propagandos organų pertvarkymą ir karinių komisarių paskyrimą raudonajai armijai. Skelbime sakoma, kad karas padarė divizijų ir pulkų vadų veiklą painesnę. Jiems esanti reikalinga karinių komisarių pagalba ne tik politiniu, bet ir kariniu atžvilgiu. Todėl, panašiai kaip pilietiniame kare, pritariant valstybės gynimo komitetui ir aukščiausiosios karo vadams, aukščiausiosios tarybos prezidentas įsakė:

1. Politinės propagandos administracijos organus ir sekcijas paversti raudonosios armijos politinės administracijos organais ir politinėmis sekcijomis;
2. Visuose pulkuose, divizijose, štabuose, karo mokyklose ir raudonosios armijos organizacijose įvesti karinius komisarus, o kuopose, baterijose, eskadronuose — politinius vadovus;
3. Patvirtinti raudonosios armijos pulkų ir divizijų karinius komisarus.

STOCKHOLMAS. VII. 17. ELTA. Maskvos radijo žiniomis, Sovietų Sąjungos aukščiausioji taryba patvirtino karinių komisarių įvedimą. Maskvos radijas ta proga praneša, kad naujai įvesti kariniai komisarai, lygiai kaip komandieriai yra atsakingi už atitinkamų kariuomenės vienetų karinių uždavinių įvykdymą, kiek liečia „garbę ir drausmę“. Karinis komisaras esąs atitinkamos kariuomenės dalies „moralinis“ vadovas, jis esąs taip pat „pirminis“ šios jos (tos kariuomenės dalies) materialinių ir dvasinių interesų gynėjas. Karinis komisaras esąs „pulko dvasia ir tėvas“. Jis turįs „stiprinti komandieriaus autoritetą“ ir „kontroliuoti aukščiausiųjų kariuomenės organų įsakymų įvykdymą“. Karinis komisaras turįs įtaką pranešti karinei vadovybei ir vyriausybei, jei komandieriai nevykdo įsakymų ir nesąžiningai atlieka savo prievolę. Be to, jis turįs „skatinti kareivius į kovą“ ir „priversti vykdyti karinius įsakymus“. Karinis komisaras turįs vesti be pasigai-

lėjimo kovą su baillais, panikos kėlėjais ir dezertyrais, o taip pat vadovauti savo kariuomenės dalies politinio organo darbui. Politiniai vadovai, kaip praneša Maskvos radijas, yra atsakingi prieš pulko karinį komisarą. Karinis pulko komisaras yra atsakingas prieš divizijos karinį komisarą ir t. t. Vieną pulko įsakymus pasirašo pulko komandierius ir karinis komisaras.

BERLYNAS. VII. 17. ELTA. Laisraštis „Berliner Botschafter“ pareiškia: „Politinių komisarių sovietų kariuomenėje įvedimo vidinė prasmė nėra, žinoma, noras pakelti kariuomenės dvasią arba šiaip kariniu atžvilgiu ją patalpyti. Stalino įsakymo aiški prasmė yra jo ir bolševikų partijos siekimas kelti dėl bolševikų kariuomenės ir bolševikų sistemos bankroto primesti divizijų ir pulkų vadams. Šalis to, Stalino dekretas, kuriuo politiniams komisarams įsakoma vartyti rusų kareivius į beviltišką kovą, yra ryškus ženklas to, kaip bolševikų režimas savimi nepastiki“.

Peru ir Ekvadoras sutiko taikintis

Bet prieš tai dar gerokai pasimušė

BUENOS AIRESAS. VII. 17. E. Oficialiu pranešimu iš Quito (Ekvadoras), pasiešnyje prie Ungato, netoli Zagamijos upės, įvyko Peraus Ekvadoro sienos konfliktas. Tomis žiniomis,

Peraus kariuomenė mėginusi peršalti per sienos upę. Įvyko visą valandą trukęs susirėmimas.

Tikslėnų žinių kol kas neturima.

BOGOTA. VII. 17. ELTA. Peraus vyriausybė, žiniomis iš Limos, pranešė, kad ji priėmė Jungtinių Valstybių, Argentinos ir Brazilijos pasiūlymą tarpininkauti dėl sienos konfliktų tarp Peraus ir Ekvadoro. Peraus vyriausybė sutiko savo kariuomenę atitraukti 15 kilometrų nuo sienos. Ji taip pat sutiko, kad šį kariuomenės atitraukimą prižiūrėtų Peraus ir Ekvadoro civilinė ir karinė komisija ir kad kariniai liktuvali neskraidyti sienos artumo, kol nebūs pasirašyta taikos sutartis tarp abiejų šalių. Gauta žinių, kad ir Ekvadoras priėmė pasiūlymą tarpininkauti.

BUENOS AIRESAS. VII. 18. ELTA. Peraus užsienio reikalų ministerija, žiniomis iš Limos, oficialiai pranešė, kad Argentinos,

Brazilijos ir Jungtinių Valstybių tarpininkavimo pasiūlymą Peraus Ekvadoro pasienio ginčo klausimu Peraus vyriausybė priėmė. Situame pasiūlyme yra šie punktai: 1. Kariuomenė turi pasitraukti 15 kilometrų už status quo linijos, kuri yra laikoma siena; 2. Šios demilitarizacijos zonos karo liktuvali peršalti negalės; 3. Tarpininkaujančių valstybių karo atšauš sifosai bendradarbiauti kariuomenės pasitraukimui įvykdyti; 4. Turės būti pasirašytas taikos ir draugystės dokumentas.

NEW YORKAS. E. DNB praneša, kad pulkininkas Lindberghas pasiūte prezidentui Rooseveltui raštą, kuriame protestuoja prieš vidaus reikalų ministerio Ickeso įvairiose kalbose padarytus jam priekaištus. Lindberghas atmeta Ickeso tvirtinimą, jog Lindberghas esąs vienos svetimos valstybės interesų šalininkas ir reikalauja, kad Ickesas jo atsiprašytų.

AMERIKOS VYRIAUSYBĖ NORINTI PAMTI „NORMAN-DIE“

New Yorkas. VII. 17. ELTA. Laisraščio „New York Herald

Tribune“ pranešimu iš Vašingtono, finansų ministerijos valdininkai pareiškė, kad Jungtinių Valstybių vyriausybė atsisakė ar vėliau norint palmti savo žinion New Yorko uoste esančių prancūzų transatlantinį garlaivį „Normandik“, kadangi, esant laivų tonazės trūkumui, garlaivis jai būtina reikalingas.

Ispanijos policija sučiupo žinomąjį raudonųjų teroristą

MADRIDAS. VII. 17. ELTA. Kriminolinei policijai pasisekė suminti buvusį raudonosios Ispanijos ūkio ministerijos vieno skyriaus šefą Luisą Pastraną. Pastrana su savo bendrininkais 1936 m. išplėšė vieną Madrido bažnyčią, sudegino Dievo Motinos paveikslą, išvėgė bažnytinės brangenybes, o bažnyčioje suorganizavo kabaretą. Čia dvasininkų drabužiais persirengę komjaunuoliai išplėšė bažnyčios rūsiuose esančius numirėlių griaučius ir spardydami kaukuole žaidė „futbolą“. Šio žaidimo būrėjas ir bolševikų Ambasa-

dorius Rozenbergas. Už šiuos visus „darbelius“ Pastrana dabar turės atsakyti prieš teisimą.

SUMITAS RAUDONASIS ŽUDIKAS

MADRIDAS. VII. 17. ELTA. Barcelonos policija suėmė vieną bolševikų vadą Martorellį, kuris slapstėsi nuo pat pilietinio karo pabaigos. Martorellis, kurį ispanų spauda pavadino visuomenės priešu Nr. 1, pilietinio karo metu nužudė arba įsakė nužudyti daug tautiškai susipratusių ispanų.

Ukmergė buvo vokiečių palmta birželio mėn. 24 d., kai Jonaveje dar tebebuvo bolševikai. Didelių mūšių nebuvo. Nuo bombardavimo nukentėjo tik keli namai. Mieste sudegė 5 namai, užmiestį apie 10. Bažnyčios ir kiti svarbesni pastatai liko nepažeisti.

Bolševikų motorizuotosios dalys pradėjo bėgti jau pirmąją karo dieną ir ypač naktį, o „nenugalimųjų“ pėstininkų niekas nematė.

Iš partizanų žuvo: valdininkas Juozas Juškevičius, ūkininkas Jonas Mugenis ir kitas jaunas ūkininkas Petras Čerušis. Iš civilių gyventojų žuvo apie 20 asmenų.

Politiniai kaliniai išbėgo visi, bet turėjo dar slapstyti. Keli jų, kaip Bajoras ir Grudešnikas, buvo vėl komunistų sugauti ir, manoma, sušaudyti.

Ukmergės pareigūnai, Kamarauskas Petras, Vitkus, Krivickas ir burmistras V. Reklaitis yra darbas apskruti. Ukmergėje dirba išvežtiems lietuviams ieškoti komitetas ir Raudonojo Kryžiaus skyrius. Jų delegacija jau buvo atsilankius Vilniuje ir Kaune.

Ukmergės žydamas yra įsakyta

per 3 dienas išsukraustyti į Smėlių priemiestį.

Mieste ir apskrity valymas nuo komunistinio elemento vyksta pilnu tempu. Daug dirba vietos partizanai.

PASVALYS

Iš Pasvalio miesto ir apylinkės per didžiąją medžioklę išvežta dešimt vagonų žmonių.

Nuo karo Pasvalys beveik nenukentėjo: sudegė vieno ūkininko sodyba, sušaudyti du samoningi lietuviai, žuvo vienas partizanas.

Visi žymesnieji tarybiniai „veikėjai“ iš miesto išlakstė. Dalis iš jų vėliau buvo sugaudyta.

Beveik visi žydai izoliuoti.

Mieste organizuojamas TDA būrys. Susikūrė L. Raudonojo Kryžiaus komitetas nukentėjusiems nuo karo šelpti. Auskos plaukia labai gausiai.

PRENAI

Raudoniesiems palikus miestą, ir su jais kartu išsidangius kai kurių įstaigų, įmonių vadovams pas „tėvą“ Staliną, vieton jų yra paskirti kiti asmenys, kurie jau eina naujas pareigas. Yra padaryta ir šiaip pakeitimų. Taip, pvz., vietos Liaudies Teisėja J. Žukaitė dėl savo per didelio tobumo iš pareigų atleista.

Karaliaučiuje buvo susirinkę Vokietijos diplomatai

KARALIAUČIUS. VII. 17. ELTA.

Vokietijos užsienio reikalų ministeris von Ribbentropas ketvirtadienį Karaliaučiuje sukvietė vokiečių atstovybių Europoje ambasadorius, pasiuntinius, spaudos referentus ir kultūros klausimų referentus. Susirinkusiems atstovybių šefams Ribbentropas pateikė visuotinės užsienio politikos padėties plačią apžvalgą, o taip pat išdėstė vokiečių užsienio politikos tikslus. Po to Ribbentropas vokiečių atstovybių užsienio spaudos referentams ir kultūros klausimų referentams, kurių pareiga yra tvarkyti santykius su svetimųjų kraštų spauda ir radiju, o taip pat su jų kultūrinėmis institucijomis, nubrėžė galres jų darbui vykdyti.

PULK. WEDGWOODAS ATSAUKIAMAS Į ANGLIJĄ

NEW YORKAS. VII. 17. ELTA. „Times Herald“ rašo, kad pulkininkas Wedgwoodas yra atšaukiamas į Angliją. Jam priklaikamas, jog jis yra nepalankiai išsitaręs apie Jungtinių Valstybių parlamentą.

Donato Malinausko tragedija

Po 1940 m. raudonųjų įsiveržimo į Lietuvą visa mūsų inteligentija, su nedidelėmis išimtimis, gyveno sunkias moralinio nykimo dienas.

Tačiau ypatingai sunkus likimas iškrito mūsų tautos veteranams, kurie su skausmu širdyje tebėjo jų atkurtos Lietuvos tryptimą ir nalkinimą po žiauriąją bolševikiško teroro leteną. Vienas tokių buvo Donatas Malinauskas, Lietuvos Valstybės Tarybos narys ir buv. atstovas Cekoslovakijoje ir Estijoje. Jo nelaimės ir vargus teko matyti visą bolševikų viešpatavimo Lietuvoje laiką.

Donatą Malinauską bolševikai užklupo jo dvare Alvite, Vilkaviškio apskr. Jau pirmomis savaitėmis bolševikai nukreipė prieš jį savo teroro strėles. Vieną dieną užklupo dvare kelis kaimynus, atvykusius ūkiniais reikalais. Buvo įjarta, kad dvare įvyko nelegalus susirinkimas. Donato Malinausko žentas tuojau buvo sulaukęs ir nugalbentų į Vilkaviškį, bet kaltės nepavyko įrodyti. Žentas ir žmona su vaikų po to tuojau pabėgo į Vokietiją, ir gražiame Alvi-

to dvare pasiliko nelaiminga keturių sėnelių šeima: Donatas Malinauskas su žmona ir dviem seserimis, iš jų viena palieglė.

Nėra ko kalbėti apie gėdosumą žmonijai, kurie dvare supe Donatą Malinauską ir jį, negalinį iš kambario išeiti, apgaudinėjo ir akiraudė kiekviename žingsnyje. Tai buvo komisarių laikmečio valdžia dvaruose. Tačiau Donatas Malinauskas, kad ir 72 metų amžiaus, parodė nepaprastą atsparumą ir kieta valia. Jis į tas skriaudas atsakydavo tik šypsena ir rankos numojimu, susijaudinusius saviškius ramindamas, kad visa tai niekas, palyginti su Lietuvą ištikusiu likimu.

Donato Malinausko būdingas bruožas visą gyvenimą buvo nenulaukiamas dėl teisybės ir atvira kova. Šito pavojingo bolševikų laikais metodo Donatas Malinauskas neatšakė. Tai nervino vietos raudonųjų galūnes, susikomplektavusius iš kerdžių ir kitų svieto lygintojų. Santykiai tarp Donato Malinausko ir raudonųjų vis labiau įtemptavo, kol galų gale privėdė prie tragiškų pasekmių.

Vykdomojo komiteto pirmininkas jau iš karto Donatui Malinauskui įžliai pagrast, kad jis išmėšas į iš dvaro, kaip skiedra, ir patė per prievartą apsigyveno viename dvaro rūmų gale. Tuo tarpu patį dvarą užvaldė traktorių stotis, kurios vadovai, vietos valdžios kurstomi ir padedami, atėmė iš Donato Malinausko raktus nuo viso turto. Toks buvo bolševikų teisingumas. Formaliai savininkas buvo Donatas Malinauskas ir, kaip toka, turėjo atlikti visas prievolės valstybei. Tačiau faktiškai šeimininkavo viltstvigiai, nuo kurių malonės pareidavo net Donato Malinausko šeimos pramitimas.

Netrukus kova dėl dvaro prasidėjo tarp pačių raudonųjų. Traktorių stotį iš dvaro įsigeidė iškelti kariuomenės dalinys, kuris čia pradėjo stalyti „darželius“. Donatas Malinauskas tuomet jau pamatė, kad kova beprasmiška. Raudonoji armija dvaro ūkio suvalkymo darbą baigė. Gyvuliai, pašarai ir padargai buvo iš patalyti pašalinai ir perduoti tarybinėms ūkiams arba pasisavinti ir išparduoti. Dvaras buvo perdirtas į kareivines ir dirbtuves.

Tačiau Donatas Malinauskas vis dar laikėsi rūmų kampelyje, kol vieną dieną jį užklupo vietos ir apskrities valdžios orda, surašė visus daiktus, kuriuos čia pat pa-

siskirstė tarp savęs vietos pareigūnai. Pats Donatas Malinauskas su trimis sėnelėmis po to pogromo buvo įsągabantas pas vieną apylinkės ūkininką, kur neilgam prisiglaudė. Tą baisiąją naktį, kai visoje Lietuvoje čekistai buvo užpulti nekalti gyventojai pirmąjį tremtinių transportui į Sovietus sudaryti, buvo įsibrauta ir į Donato Malinausko butą. Nieko čekistai prieš jo šeimos nepilėdė ir į sunkvežimį visus keturis neštė išnešė, be drabužių atsargos, be patalynės, net be duonos rieks. Žinant Donato Malinausko ir jo šeimos sveikatos stovį, beveik netenkama abejoti, kad jų gyvybė prikimštuose vagonuose jau pirmomis dienomis turėjo atsidurti dideliame pavojuje.

Su tokiu žiaurumu iš Donato Malinausko buvo atimta tėvynė, kurią jis taip karštai mylėjo ir kurios prisikėlimu sumedausias bolševikų teroro laikais nesusabejojo. Jis sakydavo: „Gal aš jau patekančios aušros mūsų tėvynė ir nematysiu, bet jūs dar išgyvėsite“. Donatas Malinauskas, bolševikiškų vargų spaudžiamas, vis dar degė viltimi prieš mirtį nuvykti į Vilnų ir įvykdyti savo seną svajonę: sutvarkyti Vytauto Didžiojo palaikus. Tai nebebuvo lenta jam padaryti.

Dviejų valdmenį Donato Malinausko tragedijoje suvaidino Pa-

leckis. Kai dar niekam nė į galvą negalėjo ateiti, kad Paleckis gali tapti Lietuvos išdaviku, nežidint visų jo išsiokkėlio būdo sąvymų, per vieną spaudos pasikabėjimą Donatas Malinauskas Paleckiu Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą apibūdino vaizdžiu sakiniu: „Ir žodis tapo kūnu“. Paleckiu muredėjo ašara, jis įkvėptai pasikabėjimą atpasakojo savo laikraštyje. Paleckio ašara sujudino Donatą Malinauską, ir jis buvo įsitikinęs, kad Paleckis esąs patriotas ir apsaugosias Lietuvą nuo niekšyblių, kuriomis bolševikai siautė Lietuvoje. Po kiekvieno puolimo Donatas Malinauskas, it skęstantis plaukelio, griebdavosi tariamos Paleckio pagalbos, atakuodamas lietuviškąjį kremlių raštą ir telegramomis. Tačiau tai buvo šauksmas tyruose. Už Paleckį, didžiausiam Donato Malinausko nusivylimui, atsakydavo ta pati „valdžia vietos“, kuri jį plėšė ir terorizavo. Tačiau dar prieš patį Donato Malinausko ištrėmimą pas Paleckį asmeniškai bandė atsilankyti ponas Malinauskienė, vyro vardu ieškodama teisybės. Paleckis nesiėkė jos priimti, per savo atjuntantus atsilakbėdamas ligą. Tuo tarpu vargas vis atšiauriau brovėsi į nelaimingą sėnelių šeimą, kol baisiu ištrėmimo sprendimu jos kančios buvo apvainikuotos.

V. KEMEŽYS

Iš universiteto katedros į čekistų nagus

Profesoriaus polemika su tardytojais. Po Kleboniško velėna ar toliau? Mirties akivaizdoje Minsko kalėjime. Kelionė kulkoms per galvas vimbiant.

Pasakoja prof. Ig. Končius

Viena gegužės mėn. dieną Kauno Universiteto studentai pasigedo prof. Končiaus. Visap spėjo, o profesorius kaip nėra, taip nėra. Suko galvas, bet negalėjo išaiškinti, už ką boševikai prikišo prie profesorius.

Dabar profesorius jau atidavęs savo duoklę raudoniesiems — praejęs kalėjimus ir čekos istaigas, a liks vargingas kėlonės apie Minską — grįžta į normalų gyvenimą. Idomu klausyti, kaip jis ramiai, detaliai ir be sentimentų pasakoja savo išgyvenimus.

Byla prasidėjo tuo, kad š. m. gegužės 16 d. nęgrįžo iš gimnazijos profesorius sūnus. Netrukus prisistatė čekistai daryti kratos. Ieškojo iš linoleumo išplauštytų antspaudų, su kuriais sūnus neva spausdins atsisaukimus. Tačiau jokios nusikalstamosios medžiagos nerado. Po kratos liepė profesorui pusę dešimtą vakare atvykti į NKVD. Iš ten paleido tik 4 val. ryto. Tą naktį teko išlaikyti eilę pamokslų apie čeką, raudonosios armijos galinumą ir kt. Apie pastarąją jaunąs čekistas net dvi valandas „švietė“ profesorius. Bet ypač „gražų“, tiesiog rinktinių, žodžių, profesorius teko išgirsti iš paties NKVD viršininko Gladunovo. Pagaliau įsakė apsigalvoti ir kiti karą atėiti su pasiūlymu — ką jis galėtų duoti už sūnaus paleidimą. Nesunkiu suprasti, koki pasiūlymą norėjo gauti.

Beveik po savaitės paskambino iš Saugumo, kad rytoj turi ateiti „atsitūti į orderio“. Profesorius norėjo išsiderėti, kad bent leistų baigti skaitytį kurso paskaitas, bet anie buvo nesukalbami. Atsisveikinęs su namišdais, atsikaitęs dalį paskaitų, profesorius nuėjo į čekos būstinę. Teko ilgokai laukti, kol namuose darė krata. Rausėsi iš pagrindu. Iškinso visokių senus popierius. Čekistai labai stebėjosi knygų spintoje radę užkištus kelis mūilo gabalėlius, kurie ten buvo padėti, kad jų kvapas apsaugotų knygas nuo kandžių. Ant aukšto buvo sukruta visokių senų sėtulių. Dulkių debesys pasikendė, čekistai tikrino, ar jose nėra paslėptų ginklų. Kaip kaltinamąją medžiagą paslėmė viena albuma, kažkokiu rankraščių ir tautinė vėliava. Per tardymą vienas čekistas paspyrė ją koja, sakdamas, kaip galima laikyti pas save buvusios valstybės vėliavą. „O, tautiškuma tai mę gerbiam“, sako. Profesorius pastebėjus, kad čia kaip tik tautinė vėliava, „tautiškumo gerbėjas“ tad klausimais daugiau neprasizijo. Atsirado ir pažįstamas — „komendantas“, kadaisė buvęs Dotnuvos technikum tarnautojas. Profesorius neįsėjęs pareigos atnaujinti pažinti, bet šis pats jam prisistatė, pasigerindamas, kad, jei nuo jo priklauso, profesorius tuoj būtų laisvas.

Po to gyvenimas slinko Kauno kalėjime. Kameroje buvo šešiese. Antrą kartą tardė po savaitės. Tardytojai, norėdami parodyti savo mokslingumą, paduodavo kokį mintį iš marksizmo ideologi-

jų raštų. Tačiau pasirodė, kad profesorius daugiau nusimano net „moksliu“, nei tuoj įrodė, kad „pilletis tardytojas“ citatą yra iškreipęs. Su tais „moksiais“ profesorius teko susidurti einant pirmas pareigas vadinamam „rabfak“. Pasitalkydavo tikrai įdomių polemikų. Karia profesorius prikišo tardytojui, kad šis jo akysse mąžina Tarybų Sąjungos galia.

„Kaip tai?“ — nustebo šis. Jam išaiškinta, kad sovietų valstybėje yra apie 200 milijonų gyventojų, valstybė „pavyzdinai organizuota“, ginkluota. Net visa lie „uviu tauta tokioje galybėje yra tik lašas jūroje. Taigi ką gali pakenkti tokiai galybei toks bėmiukas, kaip penkiolikametis profesorius sūnus? Tardytojai paklausus, ar žino sovietų priešų ir kokių, profesorius atsakė, kad didžiausias agitatoriai prieš komunizmą yra visi raudonosios armijos komandieriai, kurie, atėję į Lietuvą, viską išpirko, tuo parodydami, kad sovietuose nieko nėra. Tardytojas turėjo su tuo sutikti. Kaip vėliau sužinojo, Pozdniekavas kartą prasiarė, kad prieš prof. Končių jė nieko ypatingo neturi, tik jis bandas reabilituoti savo sūnų, kuris vis dėlto neva esąs kaltas.

Atėjo atmintina birželio 22 d. Naktį buvo baisiausia, kai su didžiausiu triukšmu pradėjo laužti kamero duris. Iš pradžių manyta, kad partizanai atėjo išvaduoti, bet netrukus iš žodnyo paaiškėjo, kas per svečiai. Kai ką ėmė krėsti baimė. Profesorius, kurio žemaitiškas kraujas visą laiką liko šalies, patarė dėl visa ko kaip reikiant apsiginti. Išlaukę čekistai rado juos belaukiančius. Kaliniai manė, kad toliau Kleboniško neieškos keliauti, todėl maisto veik neėmė. Vaziuotojų per miesą, atstikimai ar ne, kelis kartus gėdo mašina. Žinantieji kelia į Kleboniškį, su baimė laukė, kada mašina pasisuks jo link, kur jie praeis paskutini gyvenimo akimirkai. Tačiau — pravažiavo.

Mašina (jū buvo keletas) buvo sausakūmė. Sėdėję teko tokiose pozose, kad vėliau išlipus nebuvo galima pajudinti kojų.

Per Ukmergę, Vilnių, birž. 23 d. ekspedicija pasiekė Minską. Visus suvarė į kalėjimą. Naktį prasidėjo bombardavimas. Visi suaisglaudė prie sienos, kad čekistai per langus neiššaudytų. Kameroje buvo kunigai broliai Petralčiai atkreipė dėmesį į momento rimtumą ir pasiūlė galimos mirties akivaizdoje minutę susikaupiti. Davė bendrą įsikišimą. Tur būt, nebuvo nei vieno, kuris kvietimu nebūtų pasinaudojęs.

Po sprogdimų pasibėgė, kad sienoje atsirado plyšys. Tuoj išvesti laukan pamatė, kad prieš juos buvusio namo jau nebėra. Namas, kur buvo jų kamera, irgi išardytas, tik jų kamera nuosta-

biu būdu išliko ir niekas iš jų nenukentėjo. Sugriautame kaime name, sako, buvo prisigėti čekistai.

Po to — dviejų dienų, kelionė į Cervinę. Kelų kilometrų juosta — apie 3.000 žmonių — nusilėję kėlu. Čekistams buvo įsakytą šauti į kiekvieną, kas atsiliks, apsigrės ar išeis iš rikiės. Užpakalyje nuolat pyškėjo šūviai ir per galvas zvimbe kulkos. Jo, nusilpusius kalinius veikė, kaip būžnas nusilvariusius kuina. Protarpiais vieną kitą paėmė iš eilių sušaudydavo. Visus kamavo baisyos troškūlys. Užtikė prūda, pilną žasų, norėjo, jas išvalke, atsigirti, tik jiems to neleido. Susėjo trumpam polsui, iš visų pusių apsupoti kulkosvaidžių, kurių kulkos skriejo per galvas. Į miną buvo numesti 4 kepalėliai duonos. Vėliau imė duonos su visų maišu. Iš čorijos lietuvių grupę gavo viso iabo saują minkšimo. Ji buvo „nacionalizuota“ ir saugoma juodai dienai — bet kuriam visai nusilpusiam trupinių pamaltinti. Naktynė miške. Vėl kelionė. Kai kurie vyresniojo amžiaus lietuvių buvo nuvargę iki samonės nustojimo. Jaunieji, stipresni, vyruklai pasiekė, kuris kuriam turi padėti, juos nešė nešė ant pečių. Todėl dėl atsilikimo iš lietuvių nė vieno nenušėdė. Červinėje buvo žadėta vakarienė, bet kaliniai gavo įsakymą gulti jos nesulaukę. Visi buvo suvaryti į kalėjimo kiemą. Iš lietuvių vėl ėmė kristi bombos. Čekistai skubiai pradėjo kalinius rūšiuoti. Klekvieno klausė, kuo kaltinamas, nes patys jokių sąrašų jau neturė-

jo. Skirstė į tris dalis: vieniems liepė eiti į kairę, kitiems — vidurinė, tretiems — į dešinę. Profesorius iš pradžių pateko į vidurinę grupę. Liepė būti maždaug tolį pozų, kaip mahomedonai svelkina Alachą. Paskui ji pasiuntė į dešinę grupę. Lietuvių čia pateko 27. Šioji grupė liko kalėjimo kieme, o kitas dvi varė kelis kilometrų už Cervinės ir ten šaudė. Tarp sulmųjų buvo net šoferis, atvežęs į Minską bebėgantį bolševikų generolą. Du kondaktorai, atvažiuavę su traukiniu iš Vilniaus, taip pat čia atsidūrė.

Naktis. Sargybai pasiūlymus, pasigirdo durų laužymas. Atsirado duonos. Igaai svarstė, lietuvių būrelis išėjo į miestel. Atsirado sidringų nuomonų — vieni sūlė likti vietoje, kiti — eiti į mišką. Susiskirstė į dvi grupes: 15 ir 12. Profesorius ėjo su pirmąja grupę. Paslinkdoje po miestelį, patraukė į mišką. Bet čia nelėjo bolševikų kariuomenė. Pasibašius po laukus, atėta į mišką iš kitos pusės. Čia nakvojo tris naktis. Vandenį gėrė su kiaušinio kiaušais iš durpyno. Kai kurie net varlės valgė. Pienuo iš gretimo kolchozo pranešė, kad toliau ten likti pavojinga, nes prasidėjęs gaudymas. Dėl patogumo pasidalinta vėl į dvi grupes. Profesorius su vienu senyvu kauniečiu nutarė eiti į miestelį registruotis milicijoje. Likusius 5 iš jų grupės kareiviai suėmė ir nuvarė į miestelį. Keturis greit paleido, o penkįrąjį sulaukė. Nežiūrint visų pastangų ji išsprąsti, nieko nelaimėta. Matyt, ji palaikė vokiečių parašitinininku.

Gavusi kiek duonos, vieta grupė nutarė, pagal patarimą, keliauti į kolchozą, nes ten buvo galima gauti šokiųs tolcius dokumentus. Už 8 km priėjo „selsovieta“. Iš ten juos nuvedė į kolchozą. Žmoneliai buvo jiems labai nuostirūs. Čia išnakvojo 4 naktis. Dirbo, kas perkliuvo. Matė, kaip bėgo demoralizuota bolševikų kariuomenė. Turėjo progą susipažinti su pasibašėtinai skurdžiu kolchozinių gyvenimu. Drabužių kitokių jie neturi, kaip kanapinius. Net ir marškiniai kanapiniai.

Liepos 3 d. nutaria eiti Minską link. Profesorius negali užmiršti vienos moterėlės, kuri jiems kelionėje įdėjo 10 kaušinių. Jis pažadėjo moterėlei grįžęs nusiųsti siuntinį. Kai tik bus galima, tai ir įvykdys. Kolchozas išdavė liudijimus: kas jie, iš kur ir kur keliauja. Išėję į plantą, rado daug lavonų. Kai kurie buvo vilkų apgraudai. Ėmė sutikti vokiečių sargybinius. Sužinoję, kas čia per keliautojai, jie reikė užuojautą, galėjosi, kad neturi kuo pavaišinti, linkėjo laimingai grįžti. Ypač nuostirus buvo vienas karininkas. Pakelui vargingai pernakojo vienoje mokykloje. Buvo jau taip nusivare, kad lekėdavo išėtis kas 3 km. Prie Minsko sutiko didelę vokiečių gurguolę. Viena lengva mašinėlė juos sulaukė. Išlėpė karininkas paklausė, ar tik jie ne iš Cervinės. Parasė raštelį, kad jie yra lietuviai, politiniai kaliniai, buvo nugalinti iki Cervinės ir grįžta į Lietuvą.

Minske jau rado Liet. Raudonojo Kryžiaus atstovus. Čia susirinko 38 žmonės. Vienas net atsirado iš paslūstų gydylų ir kurorius. Iš čia profesorius laimingai pasiekė Vilnių.

Veterinarijos Akademija pasitinka karą

netoli Akademijos, griauždia, dreba žemė. Laukiama persvaros. Kaune virė verda kulkosvaidžių ir šautuval — persekiojami besiraikią bolševikai ir jiems padeda žydai bei kiti komunistai.

Radijas kviečia prieštintis bolševikams, transliuoja Tautos Himną. Neapsakoma džiaugsmo rimtis. Vienas artilerijos sviedinys pataiko į Akademijos vidaus ligų klinikas, bet ypatingos žalos nepadarė: aukų nėra. Kieme smėlis dulka nuo sprogdimų, šaudant į lėkuvus, sviedinių skeveldrų. Kauno kaimuose prie namų pastebimos tautinės vėliavos.

Bolševikai pasitraukia. Akademija lieka nesunaikinta.

Atvyksta šaunioji vokiečių kariuomenė, su kuria ypač gražiai susibičiuliojama.

Suruošiamas bendras susipažinimo ir susitartinimo pabūvis. Nuotalka — geriausia.

Tačiau neapsieita ir be aukų: nuo bolševikų kulkos žuvo studentas — partizanas Nedzinskas (I kurso), kuris po operacijos kėlė dienų pasirgęs Liet. Raud. Kryžiaus ligoninėje mirė. Sužeistas ir stud. tarnautojas Demikis.

Jokių žinių neturima apie ved. dr. Julij Savicką, tarnautoją Knyvą. Taip pat nieko nežinoma apie: 1) rektorius dr. J. Natnį, kuris prieš karą buvo išvykęs Maskvos parodon, 2) atostogaujantį vet. gyd. Pranaitį, 3) vet. gyd. Hiksą ir vet. gyd. Babianską, kuriu dar prieš karą buvo išlysti Leningradan pasitobulinti.

Visų miestų ir miestelių burmistrams ir valsčių viršaičiams

Išaiškinti, kiek gyventojų reikės apriboti centralizuotai maistui, prašome tuojau atlikti miestų ir miestelių gyventojų suskaitą. Suskaityti reikia gyventojus neturinčius žemės, gyvenančius mieste arba miestelyje. Reikia surašyti žydų tautybės žmones nuo kitų piliečių skyrimų.

Zinias prašome atsiųsti per vietos Apskričių Valdybas taip, kad Maisto Pramonės Valdyboje

(Kaune, Laisvės al. Nr. 68-70, V aukštas) būtų gautos ne vėliau kaip 1941 m. rugpjūčio mėn. 1 d. Jeigu valsčiuje yra pramonės įmonys, kurios turi darbininkų ir tarnautojų, gyvenančių ne mieste ar miestelio ribose, reikia atskirai eilute duoti žinias apie įmonės pavadinimą ir skaičių žmonių, reikalingų maisto. Šis reikalas labai svarbus, todėl prašome visas įstaigas taip atlikti kuo skubiausiai.

Zinias teikti šia forma:

Miesto ar miestelio pavadinimas	asmens skaičius
Apskritis	
Iš viso žydų tautybės gyventojų	
iš jų vaikų iki 2 m. amžiaus	
" " " nuo 2 iki 4 m. amžiaus	
" " " nuo 4 iki 6 m. amžiaus	
Kitų tautybių gyventojų	
iš jų vaikų iki 2 m. amžiaus	
" " " nuo 2 iki 4 m. amžiaus	
" " " nuo 4 iki 6 m. amžiaus	

Maisto Pramonės Valdyba
Kaunas, 1941 m. liepos mėn. 16 d.

Iš Kauno pradeda plaukioti garlaiviai

Nuo š. mėn. 18 d. atidaromas keleivių susisiekimas garlaiviais linijoj Kaunas — Vilkių.

Iš Kauno išeina į Kulautuvą 13 val.

Iš Kauno išeina į Vilkių 18 val.

Iš Vilkių į Kauną išeina 8 val.

Iš Kulautuvos į Kauną išeina 15 val.

Iš Kauno leidžiama važiuoti tik su Kauno Miesto Komendanto leidimais, kurie gaunami Gedimino g-vėje 34 Nr.

Iš provincijos į Kauną leidžiama važiuoti su vietos seniūno ar viršaičio pažymėjimais.

Žydai garlaiviais nevežami.

Laisvinkystės Direkcija 65(1)

Šarvuotosios divizijos keliai per Dnieprą

Smarki artilerijos dvikova. Puolamaisiais laiveliais per upę

Naktį į liepos 11 dieną nepaprastai blogais keliais tvarkė motorizuotosios pėstininkų divizijos išėties riba. Ne keliais skirtingais važiuoti važiaavimo priemonės turėjo būti daugelį kartų traukiamos traukiamųjų mašinų. Prieš vieną dieną kariuomenės daliniai išvalė nuo priešo pietų vakarų Oršos plotą.

Reikėjo manyti, kad priešas ties Dniepru pamėgins rimtoms masėms pasipriešinti. Priešas su sprogdino tiltus per upę. Tačiau anksti rytą, nustatytą valandą, griaužė artilerija. Artilerijos priedgiami tvarkėsi batalionai upelį pereiti. Oro ginklo priemonės, puldamos nurodytus priešo apkausus, parėmė artilerijos paruošiamą darbą.

Po viso to teko pasireikšti šar-

vučių korpo šauliams. Kuopos, guminiais ir puolamaisiais laiveliais, prieš ugnies šaudomos, plaukė per upę ir netrukus buvo ties priešu. Bolševikai tokios aktyvios lyg būtų laukę: kai didžiulė šaulių dalis buvo persikėlusi, iš namų ir apkaus prasidėjo netikėta ugnis, kokios ne visados teko patirti. Iš anksto prie upės atvilkiti dalinių vežimai ir artilerijos pirmagalai taip pat pajuto priešo artileriją. Tuo būdu ir rytus nuo Dniepro greta stiprių šaulių kautynių, pasireiškė ir stipri artilerijos dvikova. Iš viso to galima buvo spręsti, kad priešas tokia padėčiai iš anksto pasiruošė. Tuo metu, kai pionieriai, iš dalies būdami nuogi vandenyje, antpuolio metu ruošėsi statyti karo tiltą, priešo granatos krito vi-

sai arti, o kulkosvaidžių ir šautu-

vų kulkos švilpė paliai ausis.

Prieš pat vidurdienį kautynės dėl persikėlimo per upę buvo laimėtos. Antroje upės pusėje šaulių daliniai atlaikė tiltagalį ir nuvijo priešą keletą km į rytus, į matomus miškus. Tada artilerija galėjo toliau perkelti ugnį ir kildyti priešo kariuomenei trauktis.

Plačių frontų žygiuotą kautynių draugai dingo iš akių. Mes laukėme, kol bus pastatyti tiltai, nes pionieriai nuleisdami į vandenį pontonus, dirbo be pertraukos.

Zinome, kad per mūsų šarvuotųjų korpo barą, be motorizuotosios pėstininkų divizijos, per Dnieprą persikėlė ir šarvuotosios divizijos.

Iš „Feldzeitung“